

MAGDALENA ŻMIJKOWSKA

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2680-7318>

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

PROBLEMATYKA KALININGRADZKA NA ŁAMACH „GAZETY OLSZTYŃSKIEJ” W LATACH 2015–2019

The issue of Kaliningrad in “Gazeta Olsztyńska” in the years 2015–2019

WYRAZY KLUCZOWE: prasa, prasa regionalna, dziennik „Gazeta Olsztyńska”, obwód kaliningradzki, analiza zawartości mediów

KEYWORDS: press, regional press, “Gazeta Olsztyńska” daily, Kaliningrad Oblast, analysis of media content

ABSTRACT: The article is a presentation of the results of the analysis of the (quantitative and qualitative) content of “Gazeta Olsztyńska” in the field of issues of the Kaliningrad region in 2015–2019. The Olsztyn daily is for the inhabitants of the Warmian-Masurian region one of the sources of knowledge about the Kaliningrad region and its inhabitants. The texts published in “Gazeta Olsztyńska” are also a reflection of the internal political situation and prevailing Polish-Russian relations. They are also one of the ways to promote economic cooperation and cultural exchange in the Warmian-Masurian Voivodeship and the Kaliningrad District.

1. Wstęp

Zakończenie II wojny światowej wpłynęło m.in. na ostateczny rozpad Prus Wschodnich. Na konferencji w Poczdamie strony zwycięskie zgodziły się oddać pod zarządek Związku Radzieckiego północne obszary prowincji wraz z Królewcem (późniejszy obwód kaliningradzki) – do czasu podpisania formalnego porozumienia międzynarodowego (Sakson 2011, 152). Południowe obszary Prus Wschodnich (Warmia i Mazury) przyłączone zostały do Polski. Po wysiedleniu ludności niemieckiej w latach 1947–1949 obwód kaliningradzki stał się zamkniętą, zmilitaryzowaną strefą wojskową, niedostępną dla cudzoziemców i obywateli ZSRR, był całkowicie odizolowany od Zachodu. Do portu zawijały tylko statki radzieckie, a wiele międzynarodowych szlaków kolejowych i drogowych urywało się na granicy z Polską. Sytuacja taka uwarunkowana była strategicznym znaczeniem obwodu jako miejsca

stacjonowania floty bałtyckiej ZSRR oraz sił lądowych i powietrznych należących do tzw. drugiego rzutu. W związku z zimną wojną międzynarodową umowę z Niemcami podpisano dopiero w 1990 r., kiedy to zrzekły się pretensji do tego terytorium. Rozpad ZSRR i odzyskanie niepodległości przez kraje nadbałtyckie spowodował zmianę położenia geopolitycznego obwodu kaliningradzkiego. Ponownie znalazł się on w centrum dyskusji politycznych. Obwód został oddzielony od Rosji, stał się „wyspą” otoczoną przez państwa – Polskę i Litwę – które następnie stały się członkiem NATO i Unii Europejskiej. Ostateczne wydzielenie obwodu ukształtowało się 8 grudnia 1991 r., gdy przestał istnieć ZSRR (Sakson 2014, 2).

Współczesne położenie obwodu kaliningradzkiego jest wyjątkowe. Jego mieszkańcy, aby dotrzeć do centralnej Rosji, muszą przejechać przez teren Litwy, Białorusi lub Łotwy. Na długości 231,9 km rozciąga się granica pomiędzy Polską a obwodem kaliningradzkim. Terytoria obwodu oraz województwa warmińsko-mazurskiego to dwa regiony sąsiadujące, tj. posiadające wspólną, lądową granicę (Sakson 2014, 3). Ze względu na wspólne dziedzictwo historyczne i rolę polityczną tworzą one potencjalny obszar współpracy transgranicznej, sąsiedzkiej prowadzonej przez wspólną granicę w ramach przylegających do siebie regionów przygranicznych. Współpraca ta przybiera różnorodne formy: od zinstytucjonalizowanej euroregionów, kooperacji partnerskiej oraz nieformalnej jednostek terytorialno-administracyjnych (samorządów), organizacji pozarządowych i innych instytucji, po codzienne kontakty między mieszkańcami.

Artykuł przedstawia wyniki analizy ilościowej (statystycznej) i jakościowej, przeprowadzonej na podstawie materiałów prasowych poświęconych problematyce kaliningradzkiej, a opublikowanych na łamach „Gazety Olsztyńskiej” w latach 2015–2019. Jako przedmiot badań wybrano „Gazetę Olsztyńską”, dziennik regionalny ukazujący się 6 razy w tygodniu. Gazeta jest wydawana i redagowana w Olsztynie, cieszy się największym czytelnictwem w województwie warmińsko-mazurskim. Powstała na bazie powolnego rozbudzania się świadomości narodowej Warmiaków w końcu XIX wieku. Przeznaczeniem tego „polsko-katolickiego” pisma była obrona języka polskiego i wiary katolickiej w dobie pruskiej germanizacji. Pierwszy numer „Gazety Olsztyńskiej” ukazał się 16 kwietnia 1886 r. Redaktorem naczelnym był Jan Liszewski – nauczyciel, poeta i drukarz. 1 września 1939 budynek gazety otoczyło Gestapo. Zniszczono maszyny drukarskie, a gmach zburzono. W 1951 r. wraz z reorganizacją prasy Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w całym kraju w Olsztynie powołano dziennik Komitetu Wojewódzkiego PZPR pod nazwą „Głos Olsztyński”, który od 6 kwietnia 1970 r. zaczął ukazywać się pod tytułem „Gazeta Olsztyńska”. Miało to być niby-nawiązanie do tradycji przedwojennej gazety. W okresie przemian w 1989 r. „Gazeta Olsztyńska” pozostając dziennikiem PZPR, usunęła z winiety hasło „Proletariusze wszystkich krajów łączcie się!”, zamieniając je na: „Co dzień Polak Narodowi służy!”. W końcu grudnia 1989 r. średni roczny nakład gazety wynosił 75 253 egzemplarze i był niższy w stosunku do 1988 r.

o 27 tys. egzemplarzy (Łukaszewicz 2006, 564). Na szczególną uwagę w tym okresie zasługują przemiany własnościowe tytułu koncernu PZPR. „Gazetę Olsztyńską”, pozostającą największym dziennikiem informacyjnym w regionie Warmii i Mazur, przejęła spółka, którą tworzyli dziennikarze oraz Bank Handlowo-Kredytowy SA w Katowicach. Od 3 maja 1991 r. gazetę wydaje spółka „Edytor”, której udziałowcem w sierpniu 1998 został niemiecki wydawca Franz Xavier Hirtreiter (Łukaszewicz 2006, 567).

Cezurę początkową artykułu stanowi rok 2015. Wybór początkowej daty wynika z faktu, iż artykuł jest kontynuacją badań prowadzonych we wcześniejszym okresie przez autorkę w zakresie omawianej tematyki na łamach „Gazety Olsztyńskiej” w latach 2004–2014, czego efektem był opublikowany artykuł (Żmijkowska 2016, 109-122). Cezurę końcową stanowi rok 2019, na którym zamknięto kwerendę.

Celem tekstu jest odpowiedź na pytania:

1. Jakie zagadnienia związane z problematyką kaliningradzką znajdują odbicie w „Gazecie Olsztyńskiej”?
2. Na jakich zagadnieniach dziennikarze skupiali się najczęściej?
3. Z jaką częstotliwością redakcja publikowała materiały prasowe na temat problematyki kaliningradzkiej?
4. Czy materiały poświęcone analizowanej problematyce publikowano na eksponowanych miejscach?
5. Jaka była struktura gatunkowa materiałów poświęconych problematyce kaliningradzkiej w „Gazecie Olsztyńskiej”?

Za główną metodę badawczą obrano analizę zawartości, którą jej twórca i kodyfikator, B. Berelson (1952, 18; zob. też Lisowska-Magdziarz 2004, 13) zdefiniował jako technikę badawczą służącą obiektywnemu, systematycznemu i ilościowemu opisowi jawnej zawartości komunikacji. Populację stanowiło 250 numerów (w skali roku) „Gazety Olsztyńskiej”, które ukazały się w latach 2015–2019. Następnie wyłoniono korpus badawczy, a więc zbiór tekstów wyekscerpowanych w celu przeprowadzenia szczegółowej analizy zawartości. Kryterium wyboru wiązało się z poruszaną tematyką. W wyniku selekcji wyróżniono 60 materiałów prasowych, w tym 10 fotografii. Jako jednostkę analizy (ang. *analysis unit*) przyjęto pojedynczy materiał prasowy.

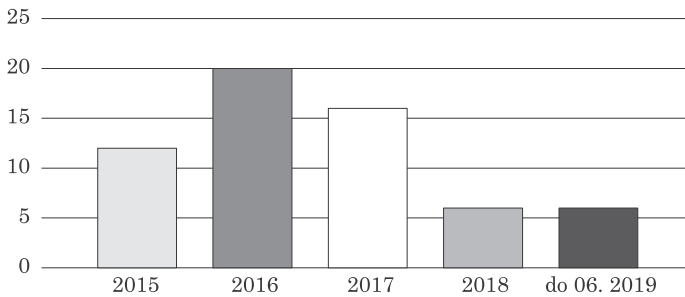
Kolejnym krokiem była budowa klucza kategoryzacyjnego (Pisarek 1983, 96-110; Lisowska-Magdziarz 2004, 54-57; Riffe, Lacy, Fico 2005, 132-138; Neuendorf 2017, 111 i n.), który pozwolił określić najchętniej poruszane tematy i ograniczyć zróżnicowanie tematyczne materiałów prasowych do kilku najczęściej pojawiających się obszarów. W kluczu kategoryzacyjnym wyróżniono następujące kategorie badawcze: data wydania, strona, na której opublikowano materiał prasowy, gatunek dziennikarski, tytuł materiału prasowego oraz tematyka materiału prasowego. Za podstawową jednostkę analizy przyjęto pojedynczy artykuł. Za wypowiedź

prasową mówiącą o problematyce kaliningradzkiej uznane zostały teksty traktujące o historii, kulturze, gospodarce, życiu codziennym, stosunkach sąsiedzkich, sytuacji politycznej obwodu kaliningradzkiego

2. Analiza statystyczna

Wykres 1 przedstawia częstotliwość występowania problematyki kaliningradzkiej na łamach „Gazety Olsztyńskiej”. W latach 2015–2019 opublikowano 60 materiałów prasowych. Wykres pokazuje, że zainteresowanie redakcji tematyką kaliningradzką nie było stałe i uzależnione od bieżących wydarzeń.

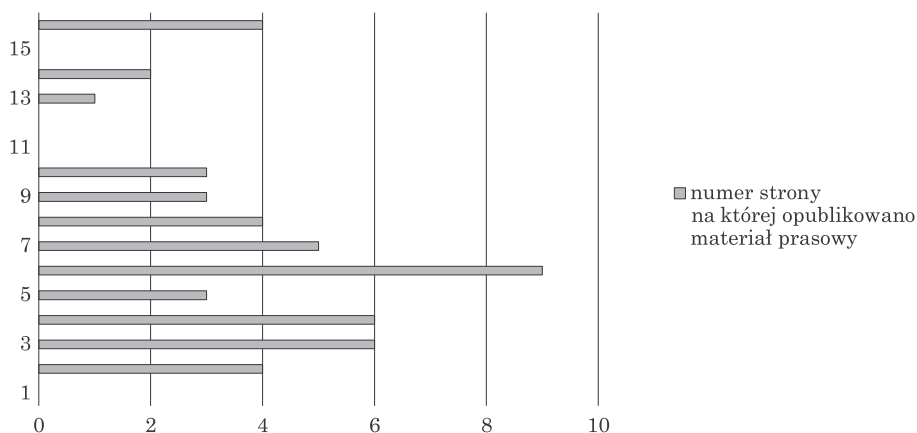
Z zaprezentowanych niżej danych statystycznych wynika, że najwięcej materiałów w zakresie omawianego tematu na łamach dziennika opublikowano w latach 2016 i 2017. Wzrost publikacji od 2016 r. można tłumaczyć decyzją rządu RP o zawieszeniu małego ruchu granicznego pomiędzy obwodem kaliningradzkim i województwem warmińsko-mazurskim, która wywołała dyskusję na łamach prasy regionalnej. Dodatkowo, w 2017 r. obchodzono jubileusz 15-lecia podpisania umowy o współpracy Warmii i Mazur z obwodem kaliningradzkim.

Wykres 1. Skala zainteresowania redakcji „Gazety Olsztyńskiej” problematyką kaliningradzką w latach 2015–2019

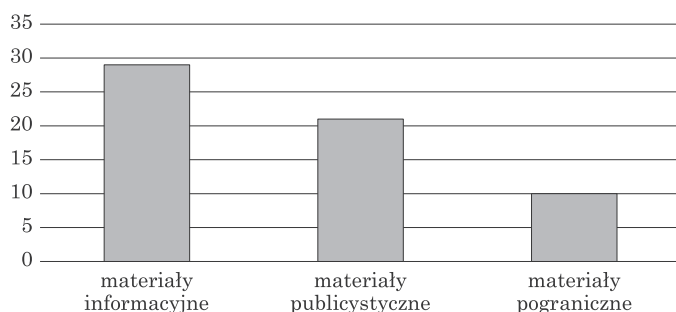
Źródło: opracowanie własne

Ekspozycja materiałów prasowych jest miernikiem zainteresowania redakcji omawianą problematyką. Teksty dotyczące zagadnień kaliningradzkich w latach 2016 i 2017 publikowano na wyeksponowanych miejscach, w tym na 2, 3 i 4 stronie. Wśród 60 materiałów prasowych 10 z nich to zdjęcia. Teksty i fotografie publikowano z kolei najczęściej na stronach: 6 oraz na 7 i 8 zarówno w dziale krajowym, jak i zagranicznym, a także ekonomicznym, turystycznym i w ogłoszeniach (zob. wykres 2). Na pierwszą okładkę teksty dotyczące obwodu kaliningradzkiego w omawianym okresie nigdy nie trafiły, co może świadczyć o tym, iż redakcja nie przywiązywała wagi do omawianej problematyki. Informowała czytelnika, lecz nie eksponowała tych materiałów.

Wykres 2. Ekspozycja materiałów prasowych poświęconych problematyce kaliningradzkiej opublikowanych w „Gazecie Olsztyńskiej” w latach 2015–2019
 Źródło: opracowanie własne

Wykres 3 wskazuje, że między 60 materiałami prasowymi odnoszącymi się do problematyki kaliningradzkiej znalazły się teksty: 29 o charakterze informacyjnym, 21 – publicystycznym, 10 – pogranicznym. Do materiałów informacyjnych zaliczono następujące gatunki dziennikarskie: informację, korespondencję i fotografię, do publicystycznych: artykuł, felieton, wywiad i komentarz, a do pogranicznych: list do redakcji. Wspomniane dane wskazują, że materiały informacyjne zdecydowanie przeważały nad publicystyką. Struktura gatunkowa materiałów prasowych wyraźnie świadczy o tym, że „Gazeta Olsztyńska” w omawianym okresie była raczej kanałem informacyjnym w zakresie problematyki kaliningradzkiej niż źródłem opinii wyrażanych przez dziennikarzy na ten temat. Materiały informacyjne publikowane na łamach „Gazety Olsztyńskiej” miały maksymalnie poszerzać wiedzę o sytuacji w obwodzie kaliningradzkim, stosunkach między regionem Warmii i Mazur a obwodem kaliningradzkim oraz promować oba regiony.

Wykres 3. Struktura gatunkowa materiałów prasowych dotyczących problematyki kaliningradzkiej opublikowanych na łamach „Gazety Olsztyńskiej” w latach 2015–2019
 Źródło: opracowanie własne

3. Analiza jakościowa

Zgodnie z opracowanym kluczem kategoryzacyjnym tabela 1 przedstawia szczegółowy wykaz głównych kategorii tematycznych dotyczących problematyki kaliningradzkiej, poruszanych na łamach „Gazety Olsztyńskiej” w latach 2015–2019.

Tabela 1. Wykaz tematów dotyczących problematyki kaliningradzkiej poruszanych w „Gazecie Olsztyńskiej” w latach 2015–2019

Tematyka	Liczba materiałów prasowych (%)
Relacje między sąsiadującymi ze sobą regionami pogranicznymi	50
Mały ruch graniczny	35
Promocja regionów	15

3.1. Relacje między sąsiadującymi ze sobą regionami przygranicznymi

Od 2013 r. w Kaliningradzie funkcjonowało przedstawicielstwo Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (dalej: WMSSE). Zajmowało się ono pomocą przedsiębiorcom zainteresowanym wejściem na rynek rosyjski. Chodziło głównie o małe i średnie przedsiębiorstwa. Jak informowano na łamach „Gazety Olsztyńskiej”, w 2015 r. uruchomiono w stolicy obwodu biuro WMSSE, dzięki któremu samorządy mogły promować region warmińsko-mazurski i regionalne firmy po rosyjskiej stronie. Jak podkreślił Marek Karólewski, ówczesny prezes WMSSE, w rozmowie z redaktorem „Gazety Olsztyńskiej”, że mimo napiętej sytuacji politycznej w związku z konfliktem na Ukrainie, „[...] biznes nie lubi granic. – Coraz więcej Rosjan pyta o możliwości inwestowania w Polsce” (Mielnicki 2015, 15). Niestety, już w kolejnym roku na łamach dziennika można przeczytać, że placówka, która w Rosji miała pomóc przyciągać inwestorów do WMSSE i promować polskich przedsiębiorców, została zamknięta. W tej sprawie wypowiedział się ówczesny prezes Grzegorz Smoliński, który wskazywał na powody ekonomiczne zamknięcia placówki. Poinformował, że zaczął się zastanawiać nad sensem utrzymywania przedstawicielstwa, gdy strona rosyjska przedstawiła aneks do umowy najmu lokalu na biuro. Umowa formalnie skończyła się w grudniu 2015 r.

Przeliczyłem koszty i uznałem, że dalsze jego utrzymywanie mijają się z celem, bo nie przynosi żadnych efektów, a generuje jedynie niepotrzebne wydatki. Stąd decyzja o zamknięciu (Szydłowski 2016, 3).

Z tą decyzją nie zgadzał się np. Marcin Kuchciński, były dyrektor ds. pozyskiwania inwestorów w WMSSE. Wskazywał, że sensowność utrzymania przedstawicielstwa

WMSSE zależy od tego, o jakich efektach mówimy. Czy pod uwagę bierzemy wymierne kwestie finansowe, czy cel działania strefy?

Przedstawicielstwo w Kaliningradzie było miejscem, dzięki któremu polskie firmy mogły zaistnieć na rynku rosyjskim, miejscem, gdzie jej przedstawiciele mogli się spotkać z przedstawicielami biznesu z obwodu kaliningradzkiego (Szydłowski 2016a, 6).

Zagadnienie ilustrujące stosunki między regionami Warmii Mazur a obwodem kaliningradzkim to sytuacja panująca na polsko-rosyjskich przejściach granicznych. Cyklicznie pojawiające się na łamach „Gazety Olsztyńskiej” wypowiedzi prasowe kreowały ich negatywny obraz. W tytułach artykułów dominowały stwierdzenia: wymuszali haracze; kolejny napad na Polaków; na przejściu granicznym z Rosją coraz niebezpieczniej; granica straszy itp. (Wojciechowski 2015, 1; Kundzicz 2015, 13). Wspomniane publikacje prasowe dotyczyły m.in. pobicia i prób wymuszania haraczy od Polaków wracających z zakupów w obwodzie kaliningradzkim, w sprawie których prokuratury rejonowe w Braniewie (Kundzicz 2015a, 7) i Bartoszycach (Grabowski 2015, 6) wszczęły śledztwo.

Z kolei w 2016 r. redakcja omawianego dziennika informowała o niepokojącej sytuacji, jakim było rozmieszczenie przez Rosjan wyrzutni rakiet „Iskander” i „IS-400 Triumf” na terenie obwodu kaliningradzkiego (Mielnicki 2016, 3). Podając przyczynę tej sytuacji, redakcja gazety przytoczyła słowa Wiktora Ozierowa, szefa senackiej komisji obrony Federacji Rosyjskiej, który stwierdził, że

to wynik agresywnej polityki NATO, zmuszającej Moskwę do wzmocnienia własnej obrony powietrzno-kosmicznej. [...] Rosja była przeciwna rozbudowie elementów amerykańskiej tarczy antyrakietowej w Europie (Przyborowski 2016, 6).

W 2017 r. obchodzono 15. rocznicę podpisania umowy o współpracy Warmii i Mazur z obwodem kaliningradzkim. Z tej okazji na łamach „Gazety Olsztyńskiej” odbyła się dyskusja na temat korzyści wynikających ze wspomnianej współpracy. W tej sprawie wypowiedzieli się na łamach dziennika ówczesny i byli marszałkowie województwa warmińsko-mazurskiego. Jak podkreślili, 15 lat stało się podstawą do szerszych kontaktów zarówno gospodarczych, kulturalnych, jak i budowy więzi sąsiedzkich między mieszkańcami obu regionów. Wszyscy rozmówcy zgodnie stwierdzili, iż

[...] mimo wielkiej polityki, która ma wpływ na nasze sąsiedzkie relacje, powinniśmy dalej rozwijać te kontakty, bo to leży w naszym interesie (Mielnicki 2017, 7).

Omawiany dziennik relacjonował także przebieg obchodów 15-lecia umowy o współpracy między Warmią i Mazurami a obwodem kaliningradzkim. Z tej okazji odbył się uroczysty koncert w Filharmonii Warmińsko-Mazurskiej w Olsztynie.

Na scenie wystąpiła Kaliningradzka Obwodowa Orkiestra Instrumentów Ludowych pod dyrekcją Andrieja Stiepanienki. Przed koncertem wręczono Proporce Dobrego Sąsiedztwa, które przyznał Zarząd Krajowy Stowarzyszenia Współpracy Polska-Wschód, doceniając wzorowe relacje między Warmią i Mazurami a obwodem kaliningradzkim. Obchody zamykało spotkanie na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Gościem był ambasador Federacji Rosyjskiej w Polsce, Siergiej Andriejew, który wygłosił wykład pt. „Trudne relacje polsko-rosyjskie i jak się w tej sytuacji odnaleźć” (Przyborowski 2017, 16; Mazgal 2017, 16). Na wykład redakcja gazety zwróciła szczególną uwagę, gdyż ambasador stosunki polsko-rosyjskie określił jako najgorsze chyba od zakończenia II wojny światowej.

I ta sytuacja powstała nie za rządów obecnych, PiS, ale za poprzedniego rządu. Jeszcze za rządu na czele z PO strona polska wiosną 2014 roku zamroziła dialog polityczny z Rosją. Po dojściu do władzy PiS polityka Polski wobec Rosji w istocie pozostaje niezmienna (Mielnicki 2017a, 5).

Od 2008 r. Urząd Statystyczny w Olsztynie wraz ze swoim rosyjskim odpowiednikiem, Terytorialnym Organem Federalnej Służby Statystyki Państwowej Obwodu Kaliningradzkiego, publikuje dokument o nazwie „Obwód kaliningradzki i województwo warmińsko-mazurskie w liczbach” (Urząd Statystyczny w Olsztynie, Terytorialny Organ Federalnej Służby Statystyki Państwowej Obwodu Kaliningradzkiego 2017). Wyniki takich danych statystycznych za rok 2016 r. zostały czytelnikom przedstawione na łamach „Gazety Olsztyńskiej”. Województwo warmińsko-mazurskie według wspomnianego raportu z 2016 r. bije na głowę obwód kaliningradzki w zakresie wielkości powierzchni, demograficznym oraz wielkości zarobków. Natomiast w kwestii wydatków sprawy mają się zupełnie inaczej, mieszkańcy obwodu kaliningradzkiego wydają więcej (Grabowski 2017, 10; Mielnicki 2017b, 4).

3.2. Mały ruch graniczny

Jak wskazują dane w tabeli 1, pod względem liczby publikacji na łamach „Gazety Olsztyńskiej” drugą problematykę stanowią teksty prasowe, które dotyczą małego ruchu granicznego pomiędzy województwem warmińsko-mazurskim i obwodem kaliningradzkim. Podstawowym celem Umowy o małym ruchu granicznym, podpisanej w Moskwie 14 grudnia 2011 r. przez Radosława Sikorskiego i Siergieja Ławrowa, było wprowadzenie ułatwień w przekraczaniu granicy polsko-rosyjskiej przez mieszkańców strefy przygranicznej, na którą składa się obwód kaliningradzki, 7 powiatów województwa pomorskiego oraz 13 powiatów województwa warmińsko-

-mazurskiego. Na podstawie Umowy mieszkańcy tych terenów mogli przekraczać granicę bez wiz, używając do tego celu wyłącznie dokumentu podróży potwierdzającego tożsamość oraz specjalnego zezwolenia na wielokrotne przekraczanie granicy (Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Kaliningradzie 2012; Zielińska-Szczepkowska/Zabielska 2016, 349). Natężenie tekstów mówiących o tym zagadnieniu wynika z faktu, iż od 4 lipca 2016 r. mały ruch graniczny z obwodem kaliningradzkim został zawieszony przez polską stronę (Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Kaliningradzie 2016). Powodem wstrzymania miał być szczyt państw Sojuszu Północnoatlantyckiego (NATO) w Warszawie w dniach 8–9 lipca oraz Światowe Dni Młodzieży w Krakowie w dniach 26–31 lipca. Decyzja ta odbiła się bardzo negatywnie według mieszkańców terenów przygranicznych województwa warmińsko-mazurskiego. Świadczy też o tym dyskusja, jaka na temat skutków zaistniałej sytuacji odbyła się na łamach „Gazety Olsztyńskiej”. W początkowym okresie, gdy pisano tylko o tymczasowym zawieszeniu, redakcja „Gazety Olsztyńskiej” przytaczała wypowiedzi mieszkańców terenów przygranicznych województwa, wskazujące na obawy dotyczące np. spadku obrotów w handlu, hotelarstwie i gastronomii po polskiej stronie: „Mały ruch żywił granice, zostały tylko wizy” (Mielnicki 2016b, 3; zob. też Grabowski 2016, 4). Po miesiącu od zawieszenia małego ruchu granicznego apelowano na stronach gazety, iż to

w interesie Warmii i Mazur jest, aby zmieniło się to jak najszybciej, bo ruch może być mały, ale biznes ogromny. A zamknięty szlaban bije o wiele mocniej w Polaków (Mielnicki 2016c, 14).

Temat możliwości wznowienia małego ruchu granicznego z obwodem kaliningradzkim powrócił na łamy „Gazety Olsztyńskiej” w 2019 r., w trakcie trwającej kampanii wyborczej do Parlamentu Europejskiego. Wtedy to można było znaleźć wypowiedzi kandydatów w wyborach do Europarlamentu, którzy często poruszali temat perspektywy wznowienia małego ruchu granicznego (Karski 2019, 9).

3.3. Promocja regionów

Trzecią grupą tematyczną pod względem liczby publikacji prasowych na stronach „Gazety Olsztyńskiej” są teksty dotyczące promocji obwodu kaliningradzkiego na Warmii i Mazurach oraz województwa warmińsko-mazurskiego w obwodzie. Informowano na łamach dziennika o podejmowanych inicjatywach, relacjonowano przebieg spotkań i wydarzenia w zakresie omawianej tematyki. Przykładem może być informacja o spotkaniu przedsiębiorców i władz samorządowych Warmii i Mazur z rosyjskimi partnerami (Wasilewski 2015, 4). Za taki przykład może posłużyć też artykuł o współpracy Stowarzyszenia Gmin „Polskie Zamki Gotyckie” z obwodem

kaliningradzkim, w ramach której opracowano transgraniczne szlaki turystyczne (Mazgal 2015, 9). Innym razem redakcja informowała o wystawie „Mikołaj Kopernik 1473–1543” prezentowanej w Kaliningradzie, którą zorganizowało Biuro Promocji Urzędu Miasta w Olsztynie (Przyborowski 2016a, 8).

4. Zakończenie

Jak wspomniano na początku artykułu, niniejsza publikacja jest wynikiem kontynuacji prowadzonych wcześniej badań w zakresie omawianej problematyki na stronach olsztyńskiego dziennika. Obecność tematyki kaliningradzkiej na łamach „Gazety Olsztyńskiej” można podzielić na trzy okresy. Pierwszy trwa od 1989 do 2003 r. Wówczas redakcja dziennika poruszając na swoich łamach zagadnienia dotyczące obwodu kaliningradzkiego, skupiała się głównie na przybliżaniu przemilczanej do tamtej pory jego historii (Żmijkowska 2014, 191). W kolejnym okresie, w latach 2004–2014, tematyka historyczna w przeciwieństwie do poprzedniego okresu ustąpiła miejsca innym zagadnieniom. W tym czasie w zakresie problematyki kaliningradzkiej na łamach „Gazety Olsztyńskiej” oprócz historii wyróżniono kilka innych kategorii tematycznych, takich jak: turystyka, promocja regionów, współpraca gospodarcza i stosunki między przygranicznymi regionami (Żmijkowska 2016, 116). Jak wykazała przeprowadzona analiza ilościowa i jakościowa w zakresie omawianej problematyki, na łamach „Gazety Olsztyńskiej” w latach 2015–2019 z upływem czasu redakcja dziennika straciła zainteresowanie obwodem kaliningradzkim. Niezależnie od tego olsztyński dziennik wciąż jest jednym ze źródeł wiedzy na temat obwodu kaliningradzkiego, jego mieszkańców oraz relacji narodowościowych panujących na tym terenie. Łamy dziennika są odbiciem zarówno krajowych nastrojów politycznych, jak i relacji polsko-rosyjskich, z wyodrębnieniem relacji – woj. warmińsko-mazurskie a obwód kaliningradzki. W mniejszym stopniu, w porównaniu do okresu lat 2004–2014, jest też jednym ze sposobów promocji, możliwości współpracy gospodarczej i kulturowej wspomnianych terenów Warmii i Mazur oraz obwodu kaliningradzkiego.

Bibliografia

- BERELSON (1952): Berelson, B. (1952), Content analysis in communication research. New York.
- GRABOWSKI 2015: Grabowski, A. (2015), Wymuszali haracze na granicy, siedzą już za kratkami: Polak i Rosjanin aresztowani na trzy miesiące. W: Gazeta Olsztyńska. 83, dod. Goniec Bartoszycki. 15, 6.
- GRABOWSKI 2016: Grabowski, A. (2016), Mniej Rosjan w mieście, bo rząd zawiesił mały ruch graniczny. W: Gazeta Olsztyńska. 158, dod. Goniec Bartoszycki. 27, 4.
- GRABOWSKI 2017: Grabowski, A. (2017), Mniej zarabiają, niż wydają. W: Gazeta Olsztyńska. 231, 10.
- KARSKI 2019: Karcki, K. (2019), Mały ruch wraca do gry. W: Gazeta Olsztyńska. 118, 9.

- w liczbach. W: <https://olsztyn.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/foldery/obwod-kaliningradzki-i-województwo-warminsko-mazurskie-w-liczbach-201,4,9.html> [dostęp 20.06.2019].
- WASILEWSKI 2015: Wasilewski, J. (2015), Znaleźli wspólny język: spotkanie przedsiębiorców i władz samorządowych z rosyjskimi partnerami. W: *Gazeta Olsztyńska*. 165, dod. Goniec Bartoszycki. 29, 4.
- WOJCIECHOWSKI 2015: Wojciechowski, M. (2015), Kolejny napad na Polaków w Rosji. W: *Gazeta Olsztyńska*. 77, dod. Olsztyn, 1.
- ZIELIŃSKA-SZCZEPKOWSKA/ZABIELSKA 2016: Zielińska-Szczepkowska, J./Zabielska, I. (2016), Mały ruch graniczny z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej a rozwój turystyki zakupowej. W: *Ekonomiczne Problemy Turystyki*. 3(35), 349-382.
- ŻMIJKOWSKA 2014: Żmijkowska, M. (2014), Prasa olsztyńska po 1989 roku jako źródło wiedzy o kulturze pamięci. W: *Narojczyk, K. (red.), Olsztyn jako region pamięci 1989–2013*. Olsztyn, 311-336.
- ŻMIJKOWSKA 2016: Żmijkowska, M. (2016), Problematyka kaliningradzka na łamach „Gazety Olsztyńskiej” w latach 2004–2014. W: *Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego*. XXX, 109-122.